

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ И. Непадовичъ.

ТЕЧ. VI.

Овај листъ излази Вторникомъ, Четвртомъ и Суботомъ на по табака. Цена му е за 3 мес. 4. за пола год. 8 а за целу год. 16. цв. За огласе плаћа се 3. кр. ср. одъ врсте за едан-путъ а 5 кр. ср. за трипутъ.

№ 35

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

У Београду 22. Марта.

Односно на познато у предпоследњимъ 33. листу устроениъ Трговачкогъ Одбора у Београду накнадно доносе ючеранъ „Зв. Нов.“ ово:

„Саобштивши попечительство финансије, свима началничествама окружнимъ и управительству вароши Београда уредбу, печатану у званичнимъ новинама одъ 16. тек. мес. № 22. о. г. устроение трговачкогъ одбора у Београду, оно е подъ 16. т. м. П. № 1009. реченимъ надлежителствама препоручило; и то: началничествама окружнимъ, да свако — началничество — одъ знатнију окружию свомъ трговаца попечительству финансије представи троциу, на кое бы се по нѣговой разборности, искуству и способности, при избору три члана и толико заменѣника по §. 18 устроениа трговачкогъ одбора у Београду, призрѣније имати могло; овдашнимъ пакъ управительству варошкомъ препоручено е предпоменутимъ расписомъ одъ 16. т. м., да ово устроение трговачкогъ одбора овдашньої общини обзнани, и да са споразуменимъ исте даде сачинити списакъ свою трговаца и занатліа београдски, кои по §§. 10 и 11 устроениа одбора трговачкогъ, за чланове и заменѣнике истогъ одбора изабрани бити могу. Списакъ овај нека община 15 дана у примирителномъ суду изложи на видело, како би сваки одъ овдашнихъ грађана, кои би мислио, да е несправедно изъ списка изоставлять, или кои би желіо доказати, да е кое лице противу смысла поменути §§-а у списакъ ставляно, могло те своје приметбе учинити; и текъ на основу овакови доказати се могући приметба, исправлянь и допунѣнь, и одъ самогъ управительства за исправанъ признани списакъ, да се попечительству финансије достави, после чега оно ће учинити уредбу, да къ избору чланова и заменѣника приступи.

На ове вишеизложене препоруке попечительства финансије издана Управительству ово-варошкомъ горенаведенимъ расписомъ да обрати позоръ свою овдашнихъ грађана у интересу общтемъ и свомъ собственомъ, ерѣ добримъ изборомъ чланова и замѣнѣника кои ће интересе трговине и заната заступати, постизаваю се предозначени интереси.“

СТРАНЕ НОВОСТИ.

„Агр. Цтг.“ явля изъ Босне, како су тамо већ двапутъ примани Христијани за сведоке, сходно хатишерифу, и обадва пута уважена имъ е сведочба. — У свези са вѣстима у последнимъ 34. листу являю данашнихъ вѣсти да е порта већ послала на границу бесарабску корпусъ еданъ одъ 12.000 мом. „Пей“ одриче. — За князя Б и б е с к а, бив. влашкогъ господара, явля „Преса“ да ће доћи изъ Париза да буде на избору дивана.

Подъ 4. ов. м. оправила е *Аустрия Сардиніи* депешу, онаквогъ истогъ садржая, као што е и расписъ, саобштени у 34. листу. Изъ Париза међутимъ явля „Преса“ по телеграфской вѣсти одной одъ 18. ов. м., да су се Француска и Енглеска понудиле помирити стране, и да су ове већ близу да се поравнаю.

О *навибуржской ствари* чув се само толико, да е 17. ов. м. имала бити држана и пета седница (бр. 34.).

У Паризу су се сложили први учени люди одъ свою струка, да саставе друштво, кое ће списательима давати известну новчану помоћ кадъ остаре. Фондъ е већ основанъ поклономъ еднимъ одъ 20.000 франака. — Царъ е одредіо старогъ офицера едногъ одъ негдашнихъ ескадрона Наполеона I., да чува овоме гробницу на св. Ђлени (бр. 32.)

О *енглеско-персиском*е рату текъ садъ стижу обширнѣе вѣсти. У битки одъ 27. Ян., кою су дакле пре него што е заключенъ миръ, 40 миля далеко одъ Абушира имали источно-индискіи и персиски коняници, Персиянци су, као што веле Енглези, коначно разбиени, и изгубили су 700 (а други веле и 800) мртви, а Енглези само 10 мртви и 62 ранѣна.

Найпосле о *хинеско-енглеском*е сукобу являю да е царъ хинески расписао пограничнимъ гувернерима, да се спреме за одбрану, и да одбияю стране пароброде. Близу Хонконга виђена е гусарска флота една, противъ кое су одма оправляна 2 пароброда. Енглеске и хинеске лађе единако се бию. Хинези су кушали запалити у воздухъ енглеску убойну лађу одну, но нису могли. Войска се единако искупя у Хонконгу. — Тако по вѣстима одъ 3. пр. м. По новимъ пакъ одъ 15. ов. м. царъ хинески готовъ е помирити се.

Царь Іосифъ II. у Петербургу.

(Историска новела одъ Милбаха)

Князь Потемкинъ. *)

I.

Князь Потемкинъ текъ устане изъ кревета, и пође полагаю и тремо у свой кабинетъ. Две паже, обучене скоро у само злато, истрче предъ нѣга, и поклоне му се до землѣ, па онда брже отворе врата предъ нѣмъ. Друге две паже пођу за нѣмъ, и понесу му дуги skutъ одъ спаваће альине, коя бияше одъ кадифе и везена златомъ и драгимъ каменѣмъ, далеко вукући се за високимъ, исполинскимъ стасомъ княжевымъ. Иза пажа иђаху четворица собни му слугу, носѣћи турску наргилу и чоколаду.

Потемкинъ, као што већ рекосмо, отиде полагаю и тремимъ коракомъ у свой кабинетъ, па ћутѣћи и нешто намргођенъ извали се на софу, застрту најфинимъ казимиромъ. Паже клекну предъ нѣга, и поднесу му шоль съ чоколадомъ на златномъ танѣиру, бисеромъ искићеномъ. Онъ узме чоколаду, па онда као да му се тешко учини да е самъ пиѣ, те спусти шоль опетъ на танѣиръ, и заваливши главу на ястукъ, сустало рече: „Сипайте!“

Одма скочи еданъ одъ пажа, па кадъ князь благоволи зинути, кане му по малко чоколаде у уста. Паже, собне слуге и шесторица офицера княжеви, кои га очекиваху у кабинету, стаяху ћутѣћи и круто као војници, у највећемъ страхопочитаню, нескладајући ова съ любимца царичина, свемогућниегъ него ни сама царица.

Потемкинъ међутимъ неодостои ии ни погледа. Чимъ сркне мало чоколаде и дозволи пажи да му убрише уста марамомъ, одвећъ финомъ и златомъ везеномъ, отвори опетъ уста. Собни слуга, чие е дворити га наргиломъ, притрчи одма съ нѣомъ, па спустивши стакло на турски ћилимъ, прострѣ по патосу, метне му међу полакъ отворене устне ћилибаръ одъ кожне циви, крозь кою се вуче димъ.

Опетъ буде највећа тишина. Паже и собне слуге и офицери ћутѣћи и у највећемъ страхопочитаню гледаху само у Потемкина. Онъ пакъ повуче кадшто великъ димъ изъ наргиле, намрштено гледајући за нѣмъ како се у ковитлацъ пенѣ горе.

„Колико сати?“ — запита на последбу, едва и те две речи изустивши.

„Два по подне“ — полашти се еданъ одъ офицера одговорити.

„Има ли много люди у предной соби?“

„Сви министри и ђенерали и велики племићи, и јошъ неброено нѣ са прощенияма.“

„Бсу ли већ одавно ту?“

*) Ђорђе Александеръ Потемкинъ, князь, руски министеръ и фелдмаршалъ, рођенъ 1736. год. био е до смрти свое, 1791. год., одвећъ велики любимацъ царице Катарины II, и владао е средствомъ нѣ скоро неограничено своимъ Русномъ. Међу нѣгова славна дѣла спада нарочито освоени вароши Херсона у Криму, а тако и Очакова 1788. год.

„Има 3 сата одкако едва чекаю тренутакъ, у кои ћете Ваша Светлостъ имати милостъ дозволити имъ да васъ виде.“

Князь повуче опетъ неколико димова, ни мало неузмиренъ што га већ 3 сата чекаю дворани.

Текъ кадъ попуши све, тргне се изъ велике замишлености, и полагаю дигне се са софе.

Две собне слуге притрче са три различите униформе, златомъ везене и најбогатие искићене. Свака бияше другчия: друге бое и другогъ кроя и веза. — Питајућимъ погледомъ и очекиваху кою ће униформу благоволити Нѣгова Светлостъ данасъ обући: да ли фелдмаршалску, или велико-коморничку, или униформу рускога княза, златомъ везену и за чудо лепо ишарану и скупоценомъ кожомъ постављену.

Потемкинъ ништа непроговори, већ мане рукомъ да одлазе, па пође далъ онако, као што е већ обученъ. Мрка коса нѣгова, дугачка и густа као грива у лава, висаше неочешлана и наострешена низъ лепо му, но сустало лице, гдишто јошъ имајући и трагъ одъ спаваня, текъ прекинутогъ. Крози незакопчану предню страну спаваће му альине прилично виђаше се и долня одећа, такође немарно склопѣна. По паучама, златомъ и бисеромъ везенимъ, вукоше се чарапе, спале и небашъ најчистиѣ, а снажни му листови одъ ногу бияху голи.

Тако немаришки, а опетъ скупоцено обученъ, князь Потемкинъ догега се до врата одъ предѣлѣ себе. Чредници (дежурни) офицери отворе одма врата, и на гласъ викну: „Нѣгова Светлостъ, князь!“

Одъ тога имена као годъ одъ сунчева погледа тргну се у еданпутъ сви у предной соби изъ дремежа одъ дугогъ чеканя. Стотинама нѣи, ђенерали и министри, старци и младићи, први великаши и князеви одъ старогъ племићскогъ рода, и ерцези и князеви, кои можда текъ јуче и створише сву свемогућу волю царичину, дубоко се поклоне предъ великимъ и поноситимъ стасомъ човека, свемогућниегъ и одъ царице. ерѣ онъ се ничиој, а царица баръ еднѣ вољи покораваше, — вољи Потемкиновой.

Потемкинъ прође ћутѣћи и поносито крозь редове двора свога, немарно кланяјући се текъ по гдикоме ђенералу или другоме коме, кои му се види да е тога вреданъ, а гордо пролазећи остале, кои га молећи гледаху и сваки коракъ нѣговъ праћаху пуномъ надеждомъ, да ће се ваљда и на нѣи смиловати, па погледати иѣ.

Али Потемкинъ изгледаше тай данъ тако, да ние ни мислити да ће се и на кога смиловати и запитати га каквомъ е можда нуждомъ дошао. Онъ прими подворенѣ свогъ двора као сваку тешку бригу, кою има влада и мора се носити; па опетъ равнодушно отиде на врата, коя воде у кабинетъ.

„Е ли ту онај, што тргуе съ адићарима? Звао самъ га нешто“ — рече офицеру на врати. Па кадъ му овај одговори да есте, а онъ дода: „Нека дође овамо, а затимъ и управитель полиције!“

Па уђе опетъ у свой кабинетъ, и дозволивши своимъ собнимъ слугама да га обуку, пусти пред-а-се Артанкова, трговца оногъ, што тргуе съ адићарима. Си-

рома човекъ преbledи савъ као крпа, нити крочи съ места, очекујући да му князь први проговори. Кнѣза међутимъ башъ у онај ма чешляху слуге, а онъ сеђаше на столицу еднoј съ наслонима, сиграјући се, па бацајући и ватајући златне лоптице.

„Добро што си ту, Артанковѣ,“ — рече Потемкинъ смешећи се. „Имамъ ти нешто наручити.“

Трговацъ се до землѣ поклони, и прогунђа неколико неразговетни речи, које пакъ Потемкинъ не узме ни на умъ.

„Видио самъ юче у твојомъ дућаву врло лепъ накитъ за асталъ кадъ се руча. То су оне штатуице одъ злата.“

„То е туђа наручбина“ — стрелећи одговори трговацъ.

„Наручбина?“ рече Потемкинъ смешећи се. „Дакле ја то не могу добити?“

„Ние могуће, Ваша Светлостъ.“

„То дакле наручуемъ ти да и за мене начинишь такъ и исти накитъ, — чуешъ? И да е онако исто израђенъ; а особито ођу да е онако и тежакъ! — Шта ће коштати?“

„Шесетъ илѣда рубала, Ваша Светлостъ.“

Потемкинъ дигне очи као да се мисли. „Прилична сума“ вели. „Дакле начини ми два таква накита. Но мора бити крозъ 8 дана готово, и да ми се овде преда!“

„А съ плаћанѣмъ?“ усуди се трговацъ питати. „Кадъ ћете Ваша Светлостъ имати милостъ платити?“

„Овај часъ“ одговори Потемкинъ смешећи се. „Постављамъ те за дворскогъ таквогъ трговца наше царице, премилостяве наше госпође.“

Трговацъ пакъ као да се толико необрадуе той великой милости, већ стрелећи погледа у княза.

„Приклинѣмъ Вашу Светлостъ“ — рече онъ дркћућимъ гласомъ — „смилуйте се на мене, па нехойте се шалити! Ђръ ја имамъ ситну децу, па ако испунимъ ту велику и доиста княжеску наручбину, коју Ваша Светлостъ имате милостъ наложити ми, то морамъ уздати се да ће ми се одма платити, ако неђу да пропаднемъ.“

„Да свршишь мою наручбину, или ћешъ свакояко пропасти“ — рече Потемкинъ смешећи се, па почне оцетъ играти се лоптицама. „Ако несвршишь за 8 дана ићи ћешъ у Сибиръ да видишь е ли болъ трговати съ адиђарима или ватати видре.“

„Свршиђу“ — рече трговацъ узданувши. „Но кадъ ће Ваша Светлостъ имати милостъ платити ми?“

„Платити?“ рече Потемкинъ смејући се. „Къ врагу! та ја ти ево одма плаћамъ, — постављамъ те за дворскогъ таквогъ трговца. Та то е далеко више, него што ти имамъ платити за наките! — Иди, иди, па помисли малко и на Сибиръ! — Иди!“

Гордо манувши рукомъ, изрече то Потемкинъ. Трговацъ преbledи савъ као крпа. Сузе му груну изъ очию. Ђдва држећи се на ногама, потакне се до врата и отиде.

Потемкинъ погледи за њимъ смешећи се. Лице његово, пре изнемогло, садъ оживи и засия се. „Сто два-

десетъ илѣда рубала!“ прогунђа онъ, облачећи фелдмаршалску униформу.

„Болъ ми е растопити иђ, па начинити новце, еръ ови су увекъ болши него златни накити за асталъ!“

У тај ма отворе се врата и управитель полицие, Нарискинъ, уђе унутра.

(наставиће се)

Животравици и Наливници.

(к р а њ)

Човечие е тђло по свой прилици грдно светско задание за обитаванѣ милиона непознати животинѣца. Кадъ умре и кадъ мутђло иструли, онда се њгово месо и њгова крвъ опетъ у нове врсте животинѣ преобрађа, и то у веће, примѣтне црве, кои е онъ прву материју, клицу и ја у себи носио, а на то ни слутио ние — Кадъ се само една капъ уквареногъ сирћета на връ игле узме и предъ већајуће стакло принесе, видићемо съ удивленѣмъ у овой увећавој капљи безбројне мале змие и егулѣ, као фине кончиће, спредъ и острагъ зашилѣне, које се брзо тамо амо кређу, почемъ се снажно крозъ воду увияю, часъ лагано, часъ брзо, по својој вољи. Ко ће моћи ово неочекивано позорѣ сматрати, а да се неубезвекне! Егулѣ, које у лепу (ѣиришу) живе, секли су већ и примѣтили како до сто млади изъ њиногъ тђла покуляю, кои су као мала кожаста ја. Али и они одма изъ ови ја изиђу и пливаю, ширећи се у простору као и њиови старии. Неке одъ ови животинѣца доволно су велике, да се и голимъ окомъ примѣтити могу. Тако има една врста, коя се зове куглица, и величине е врло малогъ зрна сочива, али тако њжна и мека, да се, несмотрено рукомъ уваћена, разпливни. Напротивъ на већајућа стакла примѣчава се да е ова животинѣца лепе бое и као море зелена, и да на све стране плива, почемъ се као какво ѣуле котрля. Пошто имъ е тђло прозрачно, виде се у њму такође нерођени млади уедно, као мале кугле 20—30 на брою, те јоштъ и у младима већ далъ племе њиово, а у овоме јоштъ доцнии млади и т. д., докъ и најболя већајућа стакла тако неослабе, да тако безконачно мала сушества непримѣтнимъ учине. Ако су млади сазрели да на светъ изиђу, то се стария кугла разпукне, а мали за еданъ сатъ 5 до 10 изкотрляю се напољ, кои наставляю животъ стариега, кои се затимъ скупи и умре. Неке одъ ови животинѣ носе ја, а неке млади рађаю живе. Све пакъ ране се на начинъ, сасвимъ особитъ. — Али одъ чега живе ове животинѣ у еднoј капљи воде, коя имъ е као море? — ове животинѣ, које су кадшто милионъ пута мањѣ одъ зрна песка? Наше око недопире у безконачностъ овогъ новогъ света. Али е могуће да живе јоштъ много мањѣ животинѣ, које имъ за рану служе, — животинѣ, које око човечие можда нигда доспети неће да види. Оне се свуда налазе, и како у фигурама своимъ, тако и у начину кретанѣ врло су различне. Неке, које су округле, появляю се као танка кожа, коя на све стране крозъ течностъ гмиже; а друге, као куглице, есу обле, и њиово се кретанѣ са-стои у непрестаномъ и брзомъ окретаню око свое осовине, при чему често на истомъ месту остану; а неке, као репате, имаю фигуру наликъ на крушку, еръ су на

едномъ краю зашилясте, и често се некимъ танкимъ репомъ завршю. Неке, као точакъ, имаю око себе мале жилице, подобно лику сунчаномъ са зрацима, — жилице, којима се као точакъ саме око себе окрећу, а неке, као ендерлингъ, узимаю сваки часъ другу фигуру, па часъ се скупе као кугла, а часъ се опруже као каква дугачка пантљика.

Да би читавъ светъ живи суштества у биће позвали, треба само на лишће и траву, цвеће и животиньске части мало воде сунути и на сунце метнути или на умерену топлоту ставити. За часъ ће се вода разлучити на вренѣ или црвоточину, али то што ми зовемо црвоточина, само е предвѣстникъ новогъ живота. Миллиони животиня постаю. Но одкудъ долазе, куда изчезаваю, и нашто служе? Ко ће допрети до те тайне божие? — Али е и найманѣ суштество преко нужно вселени, као годъ и найвеће. И сунце, кое е много илјада пута веће одъ земљ, ние праотцу живота ни мало важни предметъ него што е и найманя животиньница, коя илјадама у едной само капљи воде обиталиште налазе. — Куванѣмъ воде, у којой живе, привидно се умртве, и више се у води немогу видити. Али ако се њиовъ мокри гробъ само неколико дана метне на воздухъ и сунчану топлоту, появје се опетъ нове животиньнице, па било мртве, или су опетъ оживиле, или су имъ се ја о ништа разбити могла; еръ се дозвола, да оне после смрти на неколико година опетъ оживе. Ако вода, у којой се появје, усане, то се животиньнице осуше, изгубе сву животну силу и ни мало се непознаю. Види се њиова осушена кожа као светлећи се пра, безъ мицаня. Али ако се после дужегъ времена успе опетъ скорашня вода, то за неколико тренутака одъ исте опетъ оживе и брзо пливаю. — Гди ћемо наћи границе животу?

Ђ. М. Павловићъ.

О Г Л А С И.

ПРОДАЈ ВИНА

Долеподписани има врло добра бела и црна карловачка вина а тако исто и добра винска сирѣта по умереной цени на продаю. Ко жели узети нека изволи явити ми се. (1—3)

Иованъ Павловићъ.

у кући г. Косте Антуле
на малой пияци.

(1—3) Подписани има врло лепа бела брашна, аусцугъ звана, а тако исто и врло лепа пасуля съ умереномъ ценомъ на продаю.

У Београду 21. Марта 1857.

Иованъ Жарковацъ
спробу куће г. Ресавца
кодъ два златна лафа.

(1—3) При тоторима масе поч. Косте Барловца бив. оvd. трговца има една сума масли новаца за издаванѣ подъ интересъ. Кои жели такову су-

му подъ интересъ узети, нека се I Кумануди правител. банку прияви.

ПАВЛЕ БАШКАЛОНЪ.

у кући својой на пияци издае савѣ горњи спратъ, заедно са особитимъ мутвакомъ, трапезариомъ, шпайзомъ, шталомъ за 4 коња и врли пространомъ отлуканомъ, шупомъ за више кола, шупомъ за дрва и особитимъ подрумомъ одъ идућегъ ђурѣва дна подъ кирию. (џ—1)

(1—3) Даемо на знанѣ, да е до сада у служби Високогъ Правителства бивши, братъ нашъ **МИЯИЛО** съ нама одъ данасъ у заедничку трговину ушао.

У Беогр. 18. Марта 1857.

БРАЋА БАРЛОВЦИ.

М р в и ц е.

(Добаръ рачуница.) Еднеме пияници била е меана една одвећъ съ неруке, а опетъ е волио ићи у ню, него у ближе меане. Кадъ га запитае зашто то чини, а онъ одговори: „Зато, што е тамо свака ока за 1 грошъ евтиния, па што више пиємъ, то све већу асну имамъ, еръ на сваку оку добивамъ по 1 грошъ најчистие вайде.“

(Сайна свойства.) Еданъ стихотворацъ спева песму едну за именданъ некое богаташу, и похвали га да има одвећъ „млого сайни свойства.“ Богаташъ му изброи неколико дуката, и рече: „Ево и теби неколико сайни свойства, кадъ велишъ да ии много имамъ.“

(Побѣда надъ собомъ салилъ.) Една древна пияница зарече се да неће више пити, ни у меану ићи. А да то и докаже, зарече се да ће више пута поредъ меане проћи, а неће у ню свратити. И тако прође поредъ меане еданпутъ; а затимъ се врати и прође и други путъ; пакъ кадъ и трећи путъ срећно прође, рече самъ себи: „Но, кадъ си се ти тако побѣдио и толико се уздржао, заслужи си да пиешъ, и съ тимъ отиде у меану.“

По гласу „Званични новина“ Подполковникъ пѣхоте Илия Марковићъ постављенъ е за Подполковника Артиљерие.

Стецишта су отворена:

При Суду Чачанскомъ надъ масомъ презадуженогъ Радоице Поповића до 24. Априла.

При Суду Гургусовачкомъ надъ мас. поч. Саве Голубовића изъ Г. Зулича до 20. Априла.

При Суду Ужичкомъ надъ мас. поч. Спасоя Милошевића изъ Д. Добринѣ до 25. Априла.

При Суду Гургусовачкомъ надъ мас. почив. Милоя Райковића до 18. Априла.

ПРОДАЈ КУЉЕ.

Подписана продаемъ мою собствену кућу, съ плацемъ, дућаномъ са сокака и баштомъ, изъ слободве руке. Кућа иста наоди се у сокаку г. Доктора, Линденмаера, сниже шанца одъ варошь-каписе идући на Теразије; у истой кући има 4 собе съ 1 куйномъ; а такође и у башти има една кућа са едномъ собомъ и куйномъ. Башта е засађена лепомъ лозомъ и разнимъ воћемъ.

Ко би желио исту кућу купити, нека се подписаной ради погодбе у истой кући приявити изволи.

У Беогр. 20. Марта 1857.

Драга Т. Путника.